

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО
КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
З ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИК
ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ**

для здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальності 013 Початкова освіта
освітньо-професійної програми «Початкова освіта»

Київ – 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
протоколом засідання
Вченої ради психолого-педагогічного
факультету
від 30.12.2023 № 4

**ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
З ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИК ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ
для підсумкової атестації здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»**

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 013 Початкова освіта
Спеціалізація «Англійська / новогрецька мова
у початковій школі»

м. Київ, 2023

Програма підсумкової атестації для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Початкова освіта»

Розробники:

Л.В. Задорожна-Княгницька	декан психолого-педагогічного факультету, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освіти
О.А.Голюк	кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та освіти
Л.А.Присяжнюк	кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освіти

Програма підсумкової атестації обговорена та схвалена на засіданні кафедри педагогіки та освіти,
протокол від 22 грудня 2023 р. №6

Кафедра педагогіки та освіти, 2023 рік
МДУ, 2023 рік

**ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
З ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИК ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ
ДЛЯ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ
СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 013 «ПОЧАТКОВА ОСВІТА»(ДЕННА ТА
ЗАОЧНА ФОРМИ НАВЧАННЯ)**

Пояснювальна записка

Формою атестації здобувачів вищої освіти ступеня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 013 «Початкова освіта» (денна та заочна форми навчання) є комплексний кваліфікаційний екзамен з педагогіки та методик початкового навчання та кваліфікаційний екзамен зі спеціалізації (англійська / новогрецька мова з методикою викладання у початковій школі). Програма комплексного кваліфікаційного екзамену з педагогіки та методик початкового навчання для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» за спеціальністю 013 «Початкова освіта» (денна та заочна форми навчання) розроблена викладачами кафедри педагогіки та освіти відповідно до вимог Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті (нова редакція) та базується на програмовому змісті навчальної дисципліни «Педагогіка з практикумом у початковій школі», знанні майбутніми вчителями початкових класів методик викладання освітніх галузей, передбачених Державним стандартом початкової освіти та відповідно до професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти».

Мета комплексного кваліфікаційного екзамену з педагогіки та методик початкового навчання полягає у виявленні рівня набутої здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі початкової освіти, готовності до творчої самореалізації в майбутній педагогічній діяльності.

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену з педагогіки та методик початкового навчання покликана **вирішити такі завдання:**

1. Виявити у здобувачів вищої освіти здатність до науково-методичного мислення, до реалізації творчого підходу до організації освітнього процесу в початковій школі.

2. Комплексно перевірити якість засвоєння навчальних дисциплін професійного циклу, дисциплін за вибором і споріднених з ними наук з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, досягнення програмних результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

3. Перевірити рівень оволодіння майбутніми вчителями педагогічною технологією, культурою, основами професійної майстерності тощо.

Програма іспиту дозволяє оцінити рівень підготовки випускника відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної програми. Питання, які винесені на екзамен, дозволяють оцінити не лише рівень знань з педагогіки, теорії й

методики викладання освітніх галузей початкової освіти, а й практичну підготовку випускників.

Основу програми складають такі розділи: «Педагогіка початкової школи» (загальні основи педагогіки, теорія виховання дітей молодшого шкільного віку, дидактика початкової школи), «Методика викладання мовно-літературної галузі (українська мова та література)», «Математика з методикою викладання математичної освітньої галузі», «Методика викладання природничої освітньої галузі», «Методика викладання фізкультурної освітньої галузі», «Методика викладання соціальної та здоров'язбережувальної галузі», «Методика викладання технологічної освітньої галузі», «Методика викладання мистецької освітньої галузі».

комплексного кваліфікаційного екзамену з педагогіки та методик початкового навчання проводиться в усній формі. Кожний екзаменаційний білет містить 3 питання:

- перше – питання з педагогіки початкової школи (загальні основи педагогіки, теорія виховання дітей молодшого шкільного віку, дидактика початкової школи, школознавство);
- друге – питання з методики викладання однієї з галузей: мовно-літературної, математичної чи природничої;
- третє – питання з методики викладання однієї з галузей: фізкультурної, соціальної та здоров'язбережувальної, технологічної, мистецької.

Перелік компетентностей випускника

Компетентності	Шифр
Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов	
Загальні:	
1. Здатність діяти громадянські свідомо на основі загальнолюдських ціннісних орієнтирів, вміти застосовувати основні принципи функціонування сучасного суспільства сталого розвитку та його соціальних інститутів в умовах ринкових відносин, дотримуватися основ безпеки професійної діяльності та здорового способу життя.	КЗ-1
2. Здатність до збору, обробки, збереження, продукування, передачі й аналізу професійно важливої інформації з різних джерел.	КЗ-2
3. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію; працювати в команді з дотриманням етичних норм та цінностей мультикультурного суспільства; спілкуватися рідною та іноземною мовами усно та письмово.	КЗ-3
4. Здатність розвивати вміння вчитися упродовж життя з високим ступенем автономії, розробляти власну траєкторію саморозвитку упродовж життя.	КЗ-4

<p>5. Здатність взаємодіяти з громадськістю, батьками учнів, ЗМІ, демонструючи професійно-педагогічні якості, виявляючи навичками публічного мовлення і аргументації.</p>	<p>КЗ-5</p>
<p>Спеціальні (фахові) компетентності:</p>	
<p>Предметні компетентності:</p>	
<p>– <i>Філологічна компетентність.</i> Здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу початкового курсу мови навчання, мови вивчення, іноземної мови, літературного читання та їхніх окремих змістових ліній.</p>	<p>КП-1</p>
<p>– <i>Математична компетентність.</i> Здатність до застосування професійно профільованих математичних знань й умінь, що утворюють світоглядну, теоретичну та операційно-діяльнісну основу освітньої галузі «Математика».</p>	<p>КП-2</p>
<p>– <i>Технологічна компетентність.</i> Здатність до застосування професійно профільованих проектно-технологічних знань, умінь і навичок, які є теоретичними основами побудови змісту освітньої галузі «Технології» загалом та окремих його змістових ліній.</p>	<p>КП-3</p>
<p>– <i>Природничо-наукова предметна компетентність.</i> Здатність до застосування професійно профільованих природничо-наукових знань і практичних умінь і навичок, які є теоретичними основами побудови змісту природознавчого матеріалу відповідної освітньої галузі початкової освіти.</p>	<p>КП-4</p>
<p>– <i>Мистецька компетентність.</i> Здатність до застосування професійно профільованих мистецьких знань, умінь і навичок, які становлять теоретичну та діяльнісно-технологічну основу освітньої галузі «Мистецтво» загалом та окремих його змістових ліній.</p>	<p>КП-5</p>
<p>Психологічні компетентності:</p>	
<p>– <i>Диференціально-психологічна компетентність.</i> Здатність до застосування знань про особливості засвоєння навчального матеріалу учнями початкової школи у відповідності з їхніми індивідуальними та віковими характеристиками; вміння застосовувати ці знання при моделюванні ситуацій навчання, виховання й розвитку молодших школярів.</p>	<p>КП-6</p>
<p>– <i>Соціально-психологічна.</i> Здатність до застосування знань про особливості комунікативної діяльності учнів класу, взаємостосунки вчителя та учнів, закономірності педагогічного спілкування, соціальної ситуації, ситуацій міжособистісної взаємодії; вміння застосовувати ці знання у моделюванні навчально-виховного процесу в початковій школі.</p>	<p>КП-7</p>
<p>– <i>Аутопсихологічна.</i> Здатність до адекватного усвідомлення особистісно-професійних якостей, само-пізнання, самооцінки як підґрунтя формування критичного, гуманістично-зорієнтованого мислення, емоційної усталеності, екстраверсії, розвитку</p>	<p>КП-8</p>

проникливості; сформованість психологічного мислення; здатність до самоусвідомлення, саморозвитку, вдосконалення педагогічної діяльності з високим рівнем автономності.

Педагогічні компетентності:

– *Дидактична.* Здатність вирішувати стандартні та проблемні професійні завдання, що виникають в освітній практиці початкової школи, на основі сформованих знань про теоретичні засади побудови змісту і процесу навчання молодших учнів; спроможність обґрунтовано обирати прийоми, засоби, технології, форми організації навчання, адекватні дидактичній ситуації.

КП-9

– *Виховна.* Здатність до здійснення виховної діяльності; до планування, проектування й аналізу виховного процесу початкової школи як цілісної педагогічної системи, яка включає мету, завдання, зміст, методи, прийоми, педагогічні засоби, форми організації, діяльність вихователя й вихованців; спрямованість на досягнення відповідних результатів; здатність ефективно використовувати виховний потенціал уроків і позаурочних занять.

КП-10

– *Організаційна.* Здатність до організації навчально-виховного процесу в початковій школі, систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації.

КП-11

– *Контрольно-оцінювальна.* Здатність до реалізації критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи; здатність дотримуватись Державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів початкової школи, визначених у програмі.

КП-12

– *Проектувально-моделювальна.* Здатність моделювати та організовувати процес навчання предмету/освітньої галузі в початковій школі; спроможність учителя обирати необхідні засоби, форми і методи організації діяльності учнів у процесі навчання.

КП-13

– *Технологічна.* Здатність упроваджувати сучасні навчальні технології, інноваційні підходи, передовий педагогічний досвід до навчання окремих питань певної освітньої галузі/предмету початкової школи.

КП-14

Професійно-комунікативні компетентності:

– *Емоційна.* Здатність усвідомлювати власні почуття, а також почуття інших суб'єктів навчально-виховного середовища; здатність до самомотивації та керування власними емоціями у стосунках із вихованцями, колегами, батьками.

КП-15

– *Інтерактивна.* Здатність організовувати ефективну спільну навчально-виховну діяльність і педагогічне спілкування; здатність співпрацювати для досягнення поставленої мети, знаходячи при цьому шляхи взаємодії зі всіма суб'єктами навчально-виховного середовища.

КП-16

Соціально-комунікативна. Здатність орієнтуватися на всіх

учасників навчально-виховного середовища, приймати правильні рішення і, як наслідок, досягати поставленої мети навчання й виховання.	КП-17
--	-------

Визначені ОПП кінцеві, підсумкові та інтегративні результати навчання, що визначають нормативний зміст підготовки:

Результати навчання	Шифр результату навчання
Знання:	
– психології та педагогіки, змісту й вимог Державного стандарту початкової освіти, теорії початкової освіти, методик та методів навчання та виховання молодших школярів, можливостей і умов їх застосування для підвищення ефективності навчально-виховного процесу;	РН 1
– документів, які регламентують професійну поведінку вчителя, визначають деонтологічні принципи його педагогічної діяльності;	РН 2
– іноземної мови на рівні, необхідному для забезпечення навчального процесу в початковій школі;	РН 3
– основних законодавчих документів у сфері охорони праці в галузі освіти, особливості організації охорони праці молодших школярів; вміння управляти їх діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків;	РН 4
– форм і методів науково-методичної роботи, основ організації наукового дослідження;	РН 5
– видів контролю успішності учнів початкової школи, вимог і умови їх проведення у молодших класах технології підготовки дитини до школи, визначення її готовності до шкільного навчання.	РН 6
Вміння:	
– аналізувати основні напрями реформування освіти в Україні; формулювати проблеми й оцінювати переваги і загрози проведення реформ початкової освіти;	РН 7
– використовувати на практиці знання фахових методик;	РН 8
– визначати соціально-психологічні чинники розвитку й формування особистості молодшого школяра;	РН 9
– аналізувати компоненти педагогічної діяльності на різних її етапах, формувати адекватну траєкторію викладацької діяльності;	РН 10
– здійснювати аналіз власної викладацької діяльності та пізнавальної діяльності учнів, визначати показники якості знань та вмій, рівня вихованості молодших школярів.	РН 13
– використовувати ІКТ-ресурси в організації та здійсненні навчально-виховного процесу у початковій школі;	РН 14
– проводити педагогічне дослідження, використовуючи	РН 15

<p>теоретичні та емпіричні методи дослідження педагогічних явищ і процесів; коректно оформляти результати дослідної роботи.</p> <p>Комунікація:</p> <ul style="list-style-type: none"> – організація ефективної навчально-виховної діяльності й педагогічного спілкування, співпрацювати для досягнення поставленої мети, знаходячи при цьому шляхи взаємодії зі всіма суб'єктами навчально-виховного середовища; – орієнтуватися на всіх учасників навчально-виховного середовища в організації комунікації, враховувати їх індивідуальні особливості й потреби. 	<p>PH 16</p> <p>PH 17</p>
<p>Автономність та відповідальність:</p> <ul style="list-style-type: none"> – здійснення етично виправданої професійної поведінки в різних ситуаціях педагогічної діяльності (ситуаціях ризику, конфлікту, морального вибору тощо); – забезпечення права учнів та їх батьків у відповідності до нормативно-правової бази в галузі освіти й Статуту закладу освіти. 	<p>PH 18</p> <p>PH 19</p>

Комплексність програми дозволяє ґрунтовно виявити знання з усіх розділів методики викладання освітніх галузей у початковій школі. Добір питань практичного характеру гарантує не лише наближення комплексного кваліфікаційного екзамену до вимог життя, а й перевірку якості світоглядної позиції, професійної майстерності й розуміння сучасних педагогічних технологій, нарешті якості підготовки фахівців педагогічної освіти.

Відповідь випускника оцінюється сталими вимогами й нормами, з урахуванням фундаментальності й нетрадиційності педагогічного бачення та конструктивного підходу того, хто відповідає, його інтелекту, інтелігентності.

Студенти можуть висловлювати, аналізувати власні судження, відмінні від викладених у посібниках з педагогіки і методики, визначаючи їх раціональність, життєвість.

На іспиті важливо виявити вміння випускника ретранслювати теоретичні знання у практичну площину проблем, які виникають в освітньому процесі початкової школи; сформованість готовності фахівця реалізувати в практичній роботі знання та вміння, отримані в закладі вищої освіти, свою професійну майстерність, технологічну грамотність.

Бібліографія складена таким чином, що здобувач вищої освіти має можливість самостійно глибоко засвоїти основні питання змісту з педагогіки, методики навчання української мови та літературного читання, методик навчання освітніх галузей початкової школи (математичної, природничої, мистецької, технологічної та фізкультурної).

**II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
З ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИК ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ
ДЛЯ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ
СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 013 «ПОЧАТКОВА ОСВІТА» (ДЕННА ТА
ЗАОЧНА ФОРМИ НАВЧАННЯ)**

Перелік програмних питань з дисциплін:

ПЕДАГОГІКА

Загальні основи педагогіки

Педагогіка як наука і навчальна дисципліна. Етапи розвитку педагогіки. Предмет і завдання педагогіки. Понятійний апарат педагогіки, її категорії. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Структура педагогічної науки. Мета та основні завдання освіти.

Характеристика основних принципів освіти: доступність, рівність умов для реалізації здібностей, гуманізм, демократизм, пріоритет духовних потреб, незалежність від політичних партій, безперервність і різноманітність тощо.

Характеристика структурних компонентів системи освіти в Україні (дошкільна освіта, загальна середня освіта, вища освіта, професійна освіта, післядипломна освіта, позашкільна освіта).

Завдання сучасної початкової освіти у світлі Концептуальних засад Нової української школи. Учитель у житті дитини. Функції учителя в суспільстві. Специфіка професійної діяльності вчителя. Педагогічна діяльність як мета-діяльність. Поняття педагогічної майстерності вчителя початкової школи, її складові частини. Культура як умова розвитку особистості педагога. Поняття педагогічної культури.

Дитина як суб'єкт виховання. Поняття розвитку дитини. Характеристика чинників розвитку дитини. Поняття соціалізації дитини. Процес розвитку і формування особистості. Вплив спадковості на розвиток особистості. Вплив середовища на розвиток особистості. Основні закономірності та характеристики процесу розвитку дитини. Характеристика особистості молодшого школяра.

Теорія виховання

Процес виховання та його особливості. Структурні елементи процесу виховання. Рушійні сили виховного процесу. Етапи процесу виховання. Управління процесом виховання. Самовиховання як вищий етап виховного процесу. Поняття про перевиховання. Функції перевиховання: відновна, компенсуюча, стимулююча, виправна. Етапи перевиховання. Вихованість школярів як показник ефективності і якості навчального процесу. Основні показники рівня вихованості учнів.

Закономірності виховання. Поняття про принципи виховання. Основні

принципи виховання. Система основних напрямів виховання: розумове, моральне, патріотичне, трудове, художньо-естетичне, фізичне, екологічне, правове, статеве.

Поняття про методи виховання. Засоби виховання. Прийоми виховання. Класифікація методів виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи формування досвіду суспільної поведінки й діяльності. Методи стимулювання і діяльності вихованців. Методи контролю і аналізу ефективності виховного процесу. Умови оптимального вибору і ефективності застосування методів виховання.

Поняття про колектив. Ознаки колективу. Особливості дитячого колективу. Типи колективів. Функції колективу: організаторська, виховна, стимулююча. Закони життя дитячого колективу. Стадії розвитку дитячого колективу: створення колективу учнів, вплив активу на весь колектив, вплив громадської думки, самовиховання. Шляхи згуртування учнівського колективу. Характер відношень особистості й колективу. Педагогічне управління колективом.

Роль сім'ї у вихованні особистості. Педагогічне партнерство вчителя та батьків учнів у контексті реалізації Нової української школи. Особливості взаємодії вчителя початкової школи з батьками школярів. Форми співпраці сім'ї та школи.

Теоретичні основи навчання (дидактика)

Поняття про дидактику. Основні компоненти дидактики як складової педагогіки. Основні дидактичні категорії. Зв'язок дидактики з конкретними методиками.

Сутність навчання як педагогічного процесу. Основні функції навчання: освітня, виховна, розвивальна. Процес навчання як система. Структурні компоненти процесу навчання: цільовий, стимуляційно-мотиваційний, змістовий, операційно-дійовий, контроль-регулюючий, оціночно-результативний. Розвиток та виховання учнів у процесі навчання.

Принципи навчання. Правила навчання. Співставлення принципів і правил. Система дидактичних принципів.

Поняття про зміст освіти. Компоненти змісту освіти: знання, уміння, навички. Загальнолюдський та національний аспект змісту освіти. Загальна освіта та шляхи її одержання. Наукові вимоги до змісту освіти. Реалізація змісту освіти в сучасній школі. Поняття про державний освітній стандарт. Навчальний план: типовий, робочий. Державний компонент. Шкільний компонент.

Поняття про метод навчання. Класифікація методів навчання. Методи організації та самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності. Методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації. Методи навчання за рівнем самостійності пізнавальної діяльності учнів. Методи навчання за ступенем керівництва навчальною роботою. Методи стимулювання і мотивації учіння. Методи стимулювання інтересу до навчання.

Поняття про форми організації навчання та організаційні форми

навчання. Урок як основна форма організації навчального процесу. Ознаки уроку. Вимоги до проведення уроку. Поняття про структуру уроку. Макро- та мікроструктура уроку. Структура основних типів уроків. Нестандартні уроки. Інтегровані уроки. Підготовка вчителя до уроку.

Контроль як компонент навчального процесу. Функції та види контролю. Методи контролю знань, умінь і навичок учнів. Оцінка знань, умінь і навичок учнів. Принципи організації контролю та оцінки за навчально-пізнавальною діяльністю учнів: об'єктивність, систематичність, гласність. Формувальне оцінювання в українській школі як зміна культурних норм, педагогічних звичок і парадигм.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ГАЛУЗІ (УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА)

Методика викладання української мови як педагогічна дисципліна. Предмет і завдання курсу. Принципи навчання української мови. Чинні підручники для початкової школи.

Добукварний період навчання грамоти. Особливості та науково-методичні засади звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Зміст, структура і методика уроків у добукварний період. Навчання письма як виду мовленнєвої діяльності. Робота над аудіюванням та говорінням у період навчання грамоти. Структура і методика уроків читання і письма в букварний період навчання грамоти. Післябукварний період навчання грамоти, його основні завдання. Особливості уроків післябукварного періоду навчання грамоти.

Методика ознайомлення учнів із фонетичними поняттями: звуки мовлення, голосний звук, приголосний звук, твердий приголосний звук, м'який приголосний звук, наголос, наголошений склад. Розвиток мовлення у процесі засвоєння звуків української мови.

Основні етапи розвитку письма. Структура уроку на опрацювання нової букви. Методика навчання каліграфічного письма. Формування графічних навичок у першокласників.

Завдання та шляхи розвитку мовлення молодших школярів. Основні напрямки розвитку мовлення дітей. Робота з розвитку мовлення на вимовному рівні.

Методика роботи над усним і письмовим твором. Методика аналізу учнівських творів. Критерії і норми оцінювання учнівських творів. Синтаксична робота в системі розвитку мовлення учнів. Робота над словосполученням, види вправ. Робота над реченням, види вправ. Робота над текстом. Методика підготовки учнів до написання текстів різних типів. Зв'язне мовлення і завдання його розвитку; усний та письмовий переказ Види вправ на вироблення вміння оперувати зв'язним мовленням.

Процес роботи над художнім твором у початкових класах. Змістові лінії Державного стандарту з читання. Принципи, на основі яких визначається зміст читання в 2-4 класах. Види і способи читання, їх значення. Якості повноцінного читання, шляхи їхнього розвитку та вдосконалення. Методика

опрацювання оповідань. Особливості роботи над казкою; прийоми інсценізації і драматизації на уроках вивчення казки. Структура уроків на опрацювання оповідань і казок. Використання творчих вправ, дискусій, вікторин на уроках читання. Методика формування у молодших школярів уявлення про байку як літературний жанр. Методика опрацювання віршів. Науково-художні твори, методика їх опрацювання. П'єси на уроках читання. Робота з малими фольклорними формами.

Організація позакласного читання. Форми керівництва самостійним дитячим читанням. Етапи навчання самостійного читання. Структура і методика уроків позакласного читання на підготовчому, початковому та основному етапах навчання.

Методика формування в учнів найважливіших синтаксичних понять: речення, словосполучення, речення за метою висловлювання, за інтонаційним забарвленням; члени речення, основа речення, підмет, присудок, головні члени речення, другорядні члени речення, однорідні члени речення; розділові знаки в реченнях. Методика навчання учнів установлювати смисловий і граматичний зв'язок між словами в реченні. Система роботи щодо засвоєння елементів пунктуації. Методика синтаксичного і пунктуаційного розборів у початкових класах. Методика формування в учнів лінгвістичних уявлень про текст як зв'язне висловлювання.

Методика вивчення частин мови. Методика розкриття понять: споріднені слова, корінь, основа слова, закінчення, префікс, суфікс, спільнокореневі слова. Методика вивчення частин мови на основі зв'язного тексту. Система роботи над основними частинами мови: іменником, прикметником, дієсловом. Методика ознайомлення учнів із займенниками, прислівниками, числівниками, прийменниками, сполучниками. Методика проведення повного і часткового морфологічного розборів.

Умови формування орфографічної навички. Опора методики навчання орфографії на принципи українського правопису. Види орфографічних вправ, їхнє значення у формуванні правописних навичок школярів. Навчальні диктанти як важливий засіб формування в учнів орфографічно грамотного письма. Методика формування умінь літературної вимови як найважливішого засобу забезпечення орфографічної навички. Методика опрацювання орфографічних правил. Дидактичні умови успішного засвоєння орфографії.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Методика навчання математики як навчальний предмет. Зміст навчання математики у початковій школі. Початковий курс математики як навчальний предмет. Особливості побудови початкового курсу математики.

Дочисловий період. Методика вивчення нумерації чисел та арифметичних дій в концентрі «Десяток». Назви компонентів арифметичних дій додавання й віднімання. Поняття про лічильну одиницю в концентрі

«Десяток». Додавання й віднімання числа. Основні завдання нумерації чисел в межах десяти. Кількісне співвідношення числа та кількості предметів, порівняння чисел. Ознайомлення з цифрою та числом. Переставний закон

додавання. Взаємозв'язок арифметичних дій додавання й віднімання. Таблиці додавання й віднімання. Вивчення геометричних фігур. Структура уроку вивчення нумерації в центрі «Десяток».

Поняття про основну лічильну одиницю «Десяток». Формування поняття про десяток як складену лічильну одиницю. Послідовність вивчення усної нумерації. Ознайомлення з письмовою нумерацією чисел. Порівняння чисел у межах 100. Додавання та віднімання на підставі нумерації чисел в межах 100.

Додавання на основі переставного закону додавання. Таблиці додавання з переходом через розряд в межах 20. Віднімання на підставі взаємозв'язку дій додавання і віднімання. Таблиці віднімання з переходом через розряд в межах 20. Додавання (віднімання) одноцифрового числа до (від) двоцифрового. Додавання (віднімання) розрядного числа до (від) двоцифрового. Порозрядне додавання і віднімання двоцифрових чисел. Додавання та віднімання двоцифрових чисел частинами.

Додавання (віднімання) одноцифрового числа до (від) двоцифрового. Додавання та віднімання по частинах. Додавання (віднімання) на підставі правила додавання (віднімання) числа до (від) суми. Порозрядне додавання та віднімання. Додавання та віднімання способом округлення. Додавання (віднімання) двоцифрових чисел. Додавання та віднімання по частинах. Додавання (віднімання) на підставі правила додавання (віднімання) числа до (від) суми. Порозрядне додавання та віднімання. Додавання та віднімання способом округлення. Реалізація змісту нової навчальної програми у чинних підручниках.

Підготовча робота до введення арифметичних дій множення та ділення. Ознайомлення з арифметичною дією множення, ділення на вміщення. Властивості множення та ділення на 1, 10; множення на нуль, нуля на число; ділення нуля на число. Таблиці множення та ділення: методика складання та запам'ятовування таблиць множення та ділення.

Поняття про основну лічильну одиницю сотню та утворення розряду сотень. Послідовність вивчення центру «Тисяча». Додавання і віднімання трицифрових чисел, що ґрунтуються на знаннях нумерації центру

«Тисяча». Послідовність вивчення нумерації багатоцифрових чисел. Арифметичні дії, які базуються на знаннях нумерації багатоцифрових чисел.

Методика роботи над задачами. Загальні питання методики навчання розв'язування задач. Методика навчання розв'язування простих арифметичних задач. Поняття простих задач. Види простих задач. Формування навичок розв'язувати прості задачі. Методика формування вмінь розв'язування простих задач у 1-му класі. Методика формування вмінь розв'язування простих задач у 2-му класі. Методика ознайомлення з поняттям «складена задача». Методика формування вмінь розв'язування простих задач в 3-му та 4-му класі.

Особливості роботи над складеними типовими задачами. Розв'язування типових задач. Розвиток умінь учнів розв'язувати складені задачі. Складання схем аналітичного та синтетичного міркування.

Поняття величини та її вимірювання. Методика вивчення величин (маса,

ємкість, час та інше) та їх вимірювання. Формування часових уявлень в учнів. Ознайомлення з поняттям швидкості. Площа фігури та її вимірювання. Поняття про площу, вимірювання площі. Методика навчання основних величин в курсі математики 1-го класу, 2-го класу, 3-го класу, 4-го класу. Методика вивчення частин і дробів. Методика вивчення дробів

Методика вивчення алгебраїчного матеріалу. Математичні вирази: числові та буквені. Числові вирази. Числові рівності і нерівності. Залежність результату арифметичної дії від зміни компоненту. Вирази зі змінною. Рівняння. Розв'язування задач за допомогою рівнянь. Нерівності зі змінною. Формування уявлень учнів про функціональну залежність.

Методика вивчення геометричного матеріалу. Зміст та порядок вивчення елементів геометрії в початковій школі.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Аналіз Державного стандарту початкової загальної освіти (природничі освітні галузі), чинної програми з природознавства для початкової школи. Аналіз навчально-методичних комплектів з природознавства для 1-4 класів. Загальна характеристика цілей навчання природознавства. Навчально-виховні завдання курсу природознавства в початковій школі. Зв'язок методики викладання природознавства з іншими науками. Інтеграція змісту природознавства з дисциплінами початкової та середньої загальної освіти.

Методика формування умінь і навичок у процесі навчання природознавства. Принципи відбору і структурування навчального матеріалу з природознавства в початковій школі. Інтеграція змісту природознавства з дисциплінами початкової і середньої школи. Змістові лінії освітньої галузі «Я досліджую світ» Державного стандарту освіти, їх реалізація. Аналіз програм та підручників з природознавства. Планування роботи вчителя. Природознавчі поняття та уявлення що формуються в початковій школі.

Методика формування природознавчих уявлень. Умови формування і розвитку природознавчих понять. Уміння, етапи формування умінь на уроках природознавства. Матеріально-технічне оснащення курсу природознавства. Принцип наочності у навчанні. Куток живої природи його оснащення. Навчально-дослідна ділянка, її влаштування і утримання. Географічний майданчик, його влаштування і оснащення. Засоби наочності у процесі навчання природознавству, методика їх використання, загальна характеристика.

Методи організації процесу навчання природознавства. Дидактична суть методу навчання природознавства. Визначення і класифікація методів навчання природознавства. Методична суть методу проблемного навчання. Евристичний та дослідницький метод навчання. Методична різноманітність проблемних завдань.

Практичні методи навчання. Класифікація методів навчання за джерелом знань з курсу «Природознавство». Спостереження та його види. Дослід, структура, методика використання дослідів. Практичні роботи з природознавства, демонстрації і досліди на уроках природознавства.

Інтерактивні методи навчання природознавству.

Характеристика інтерактивних прийомів організації навчання природознавства.

Особливості використання дидактичних ігор на різних етапах уроку природознавства. Функції ігрової діяльності на уроках природознавства.

Методика проведення лабораторних робіт та дослідів на уроках природознавства

Форми організації процесу навчання природознавства.

Значення і місце методів самостійної роботи учнів на уроках природознавства. Сезонний принцип вивчення природи рідного краю. Урок – основна форма організації занять у початковій школі. Типологія уроків. Методика етапу постановки цілей і завдань уроку. Методика етапу засвоєння нових знань, умінь і навичок. Осмислення у процесі засвоєння. Методика етапу систематизації, узагальнення засвоєних знань умінь і навичок. Види і типи уроків з природознавства у початкових класах. Основні вимоги до сучасного уроку з природознавства у початковій школі. Комбінований урок. Характеристика та особливості проведення комбінованих уроків у 1-2 кл. та 3-4 кл. Предметні уроки. Характеристика та особливості проведення 1-2 класів та 3-4 класів. Урок-екскурсія. Узагальнюючий урок. Нестандартний урок. Інтегрований урок. Характеристика та особливості проведення інтегрованого уроку у 1-2 кл. та 3-4 кл.

Домашні заняття учнів і їх організація. Позакласна робота. Види позакласної роботи (масові й індивідуальні). Значення позакласної роботи і її місце в навчально-виховному процесі. Зміст, організація і методика різних видів позакласної роботи. Позакласний захід з природознавства. Підбір популярної і дитячої літератури до уроків природознавства.

Матеріально-технічне оснащення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича складова).

Принцип наочності у навчанні природознавству. Куток живої природи. Його оснащення. Навчально-дослідна ділянка, її влаштування й утримання. Географічний майданчик, його влаштування й оснащення. Засоби наочності у процесі навчання природознавства, методика їх використання. Робота з картографічними посібниками та глобусом. Структура дослідів та методика використання на уроках природознавства.

Технології викладання окремих тем курсу природознавства. Розвиток критичного мислення на уроках природознавства. Технології проектного навчання природознавства. Основні теоретичні положення, особливості методики. Технологія взаємодії вчителя і учнів під час співробітництва на різних етапах уроку.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Предмет і зміст курсу «Методика трудового навчання з практикумом у навчальних майстернях» і його наукові основи. Зв'язок з іншими дисциплінами та шкільним предметом.

Створення робочої кімнати для уроків трудового навчання в

початкових класах. Санітарно-гігієнічні вимоги до робочої кімнати. Обладнання робочого місця вчителя. Обладнання робочого місця учня.

Аналіз програми трудового навчання в початкових класах. Формування в учнів політехнічних знань про властивості, технологію одержання і обробки паперу, картону, волокнистих матеріалів, пластмас тощо. Формування елементарних прийомів роботи з використанням інструментів і пристроїв для обробки різних матеріалів. Формування політехнічних умінь виконувати роботу за зразком, рисунком, ескізом, кресленням. Вимоги до знань і умінь учнів з трудового навчання в початкових класах.

Специфіка уроків трудового навчання в початкових класах. Типи уроків. Форми навчальної роботи на уроках праці. Організація фронтальної, групової та індивідуальної роботи.

Експерсії і їх значення для ознайомлення дітей з виробництвом і працею дорослих. Основні завдання позаурочної роботи. Зміст і організація позаурочної роботи з трудового навчання і виховання учнів початкових класів.

Конструювання виробів з паперу і картону. Вибір об'єктів праці. Порядок виконання практичних робіт. Об'єкти навчальної праці. Виготовлення колекцій паперу та картону. Заготовка зразків фарбованого паперу.

Поняття про ескіз, креслення і технічний рисунок. Способи розмічування деталей виробів. Поняття про шаблони, їх застосування. Методика навчання учнів початкових класів елементам графічної грамоти. Ознайомлення молодших школярів з операціями вимірювання, розмічування та контролю якості деталей виробів з паперу і картону.

Згинання та складання як виробничі операції, їх суть. Поняття про оригами. Методика навчання учнів початкових класів згинанню і складанню паперу і картону. Методика навчання виготовленню виробів у техніці оригами.

Різання як виробнича операція. Технологія виготовлення витинанок: вирізування ножем, витинання ножицями, вибивання просічками. Методика навчання учнів молодших класів різанню паперу і картону.

Паперопластика в конструюванні виробів з паперу. Методика навчання учнів початкових класів плануванню монтажних операцій. Методика навчання паперопластики та декоративному оздобленню виробів.

Аплікація як зображувальний засіб, її місце в образотворчому мистецтві та художній промисловості. Застосування аплікації в шкільній практиці. Види аплікаційних робіт. Технологія виконання аплікаційних робіт.

Методика ознайомлення молодших школярів з волокнами, їх видами. Ознайомлення учнів з виробництвом пряжі, ниток, тканини та їх застосуванням. Використання виробів, виготовлених із ниток, у побуті. Методика навчання учнів початкових класів звиванню і плетінню в три і чотири пасма. Навчання виготовленню виробів у техніці макраме, ручного килимарства. Методика навчання учнів початкових класів в'язанню виробів гачком. Виготовлення художніх виробів із тканин засобами об'ємної пластики. Основні прийоми виготовлення штучних квітів з тканини.

Методика навчання учнів початкових класів художній обробці деревини. Методика навчання учнів початкових класів роботі з дротом та фольгою.

Методика навчання учнів молодших класів обробці пластичних мас та виготовленню виробів з них.

Методика навчання учнів початкових класів виготовленню виробів способом пап'є-маше.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Основні положення методики навчання образотворчому мистецтву у початковій школі. Державні документи, які визначають зміст роботи вчителя.

Мета і завдання навчання образотворчого мистецтва в сучасній початковій школі. Головні наукові підходи: особистісно-зорієнтований, компетентнісний, аксіологічний, діяльнісний, інтегративний.

Сучасні програми та підручники з образотворчого мистецтва галузі «Мистецтво» для початкової школи. Характеристика тематичних розділів та змісту підручників. Види діяльності школярів, передбачені у змісті підручників з образотворчого мистецтва. Взаємозв'язок різних видів образотворчої діяльності на основі спільного змісту.

Загальна характеристика індивідуальної, мікро-групової, групової та колективної форм навчання та особливості їх використання на уроках образотворчого мистецтва у початковій школі.

Урок образотворчого мистецтва як основна форма організації навчального процесу: вимоги до проведення, організація, типи, структура, зміст і характеристика основних етапів. Провідні види діяльності учнів на уроках образотворчого мистецтва: художньо-творче самовираження; сприймання, інтерпретація та оцінювання художніх творів; пізнання явищ мистецтва; засвоєння відповідної мистецької термінології.

Класифікація методів навчання образотворчому мистецтву. Цілісний підхід до навчання. Методи організації та самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності. Словесні методи: розповідь, бесіда, дискусія, диспут. Наочні методи: демонстрація, ілюстрація. Практичні методи: вправи, лабораторний метод, навчальна праця.

Методи навчання за ступенем керівництва навчальною роботою: навчальна робота під керівництвом вчителя, самостійна робота учнів.

Методи стимулювання і мотивації учіння. Методи стимулювання інтересу до навчання. Прийоми методу: створення ситуації новизни, актуальності, морального переживання, цікавості, подиву. Пізнавальні ігри. Методи контролю і самоконтролю в навчанні.

Місце та значення вправ у навчанні школярів образотворчій діяльності. Структура та характеристика комбінованого уроку образотворчого мистецтва. Нестандартні уроки образотворчого мистецтва. Особливості інтегрованого уроку. Основні вимоги до розробки, методика розробки та проведення основних етапів уроку. Послідовність розробки презентації для проведення уроку образотворчого мистецтва. Шляхи підвищення ефективності навчально-

виховної роботи на уроках образотворчого мистецтва.

Види діяльності, зміст, організація та методика проведення навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва у початкових класах у позаурочний час. Форми організації, характеристика різних видів, зміст позаурочної навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва з молодшими школярами.

Методика підготовки та проведення позакласних виховних заходів мистецтвознавчого напрямку початковій школі. Особливості планування позаурочної зображувальної діяльності учнів початкової школи. Врахування індивідуальних та вікових особливостей учнів у процесі організації та здійснення позаурочної виховної роботи з образотворчого мистецтва. Шляхи активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів засобами образотворчого мистецтва у позаурочний час.

Орієнтовна тематика бесід з образотворчого мистецтва.

Критерії відбору творів просторового мистецтва для проведення бесід з молодшими школярами. Значення позаурочної навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва. Самоаналіз позакласного виховного заходу.

Основні завдання ознайомлення дітей з творами образотворчого мистецтва. Формування в учнів знань з основ кольорознавства на уроках образотворчого мистецтва. Методи та прийоми роботи вчителя.

Розвиток в учнів умінь використовувати декоративні та виражальні можливості кольору у власній творчій діяльності. Навчання учнів відтворенню глибини простору на площині. Вивчення перспективних явищ. Композиційна діяльність учнів на уроках образотворчого мистецтва. Вікові особливості. Методи та прийоми навчання. Розвиток в учнів формотворчих умінь. Засоби видозміни реальних форм та створення фантастичних образів.

Поняття декоративно-прикладної діяльності учнів на уроках образотворчого мистецтва, її значення в художньо-естетичному розвитку дітей. Використання різноманітних художніх матеріалів, як засіб активізації творчої діяльності школярів. Організація колективної роботи учнів на уроках образотворчого мистецтва. Види робіт. Матеріали. Вікові особливості організації.

Поняття про форми і методи організації естетичного сприймання та оцінювання творів мистецтва і навколишнього. Роль різноманітних художніх технік у розвитку творчих здібностей учнів.

Методика проведення уроків малювання з натури. Поняття натури. Вибір та постановка натури. Послідовність роботи. Методика малювання умовно-плоских предметів простої і складної форми. Фронтальне і перспективне положення. Методика зображення предметів об'ємної форми Передача об'єму тоном і кольором. Методика малювання предметів об'ємної форми (циліндричної та комбінованої).

Методика використання кольору на уроках образотворчого мистецтва Передача об'єму тоном і кольором. Методика малювання кольоровими матеріалами на уроках образотворчого мистецтва. Вікові особливості їх використання. Технічні прийоми. Методика проведення уроків декоративного

малювання. Складання узорів та орнаменту.

Тематика уроків малювання. Робота над образами на уроках образотворчого мистецтва. Методика зображення представників тваринного світу. Навчально-виховне значення. Вікові особливості. Методика малювання людини. Портрет. Фігура. Передача руху. Методика проведення занять ліплення. Матеріали

Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів на уроках образотворчого мистецтва. Оцінка учнівських робіт. Вимоги до оцінки результатів образотворчої діяльності школярів відповідно до вікових особливостей розвитку. Формування в учнів навичок самоаналізу.

Аналіз та самоаналіз ефективності проведеного уроку образотворчого мистецтва.

Місце хорового співу в програмах. Обсяг і послідовність розвитку ладового і музично-ритмічного почуття учнів, засвоєння музичної грамоти, вивчення нотної грамоти.

Аналіз змісту і логіки тематичного матеріалу, його спрямованості на розкриття специфіки музичного мистецтва. Аналіз змісту і логіки тематичного матеріалу мистецтва. Взаємозв'язок між темами чвертей. Призначення поурочних методичних розробок. Програма з музики як основний нормативний документ, що визначає зміст музичного навчання.

Особливості програм з музики для початкової школи. Програма з музики як основний нормативний документ, що визначає зміст музичного навчання і виховання у загальноосвітній школі.

Психофізіологічна і музична характеристика дітей молодшого шкільного віку. Рівень розвитку пам'яті, емоційності, уваги, мислення, музичного слуху, співацького голосу.

Методика розвитку у дітей чистоти якісної інтонації, правильного співацького дихання, чіткої дикції і почуття ансамблю. Формування навичок співу без супроводу та двоголосого співу. Використання на уроці інсценування та театралізації пісень з метою активізації художньо-творчої діяльності школярів. Виховання музично-слухової уваги при сприйманні музики, засвоєння важливих елементів музичної мови.

Розвиток сприймання дітьми музики за її художнім змістом, виходячи з життєвої природи. Особливості вокально-хорового виховання. Хоровий спів. Виховання вокально-хорових навичок. Методика вивчення пісні. Особливості дитячого голосу, його охорона. Розвиток навичок багатоголосся і співу без супроводу. Методика розучування пісні на уроці музики. Гігієна, співацький режим і охорона дитячого голосу. Розучування пісні як процес осягнення її музичного образу, оволодіння вокально-хоровими і виконавськими уміннями, розвитку музичних здібностей і художньо-образного мислення дітей. Методика навчання гри на українських народних інструментах.

Позакласні форми музично-естетичного виховання школярів.

Планування роботи як творчість вчителя музики. Види планування (семестрові, поурочні), структура та завдання планів на семестр та на кожний урок. Значення планування для досягнення послідовності оволодіння знаннями,

вміннями та навичками у різних видах музичної діяльності.

Процес підготовки вчителя до уроку. Проективне моделювання уроків. Моделювання уроку є складовою проектування художньо-педагогічних технологій, що відображає важливу частину підготовчої діяльності вчителя до уроку мистецтва, а його модель служить орієнтиром для вчителя.

Облік та оцінка музичного виховання. Форми обліку знань і вмінь учнів: індивідуальна, колективна, поточна, підсумкова. Роль поточного, підсумкового обліку у підвищенні якості навчально-виховного процесу. Педагогічна оцінка як важливий засіб музичного навчання і виховання школярів.

Домашні завдання з музики як засіб розвитку інтересу до музичних занять. Мета домашніх завдань – закріпити музичні знання дітей, спрямувати їх увагу на музику, яка звучить навколо. Специфіка домашніх завдань – поширення своєї дії на музику, яка звучить за різних життєвих обставин. Тематизм програми як орієнтир в організації домашньої роботи учня.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Загальна характеристика фізкультурної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти. Мета та загальні цілі фізкультурної освітньої галузі. Уміння та досвід, якими має оволодіти учень початкової школи відповідно до вимог галузі. Характеристика змістових ліній освітньої галузі. Сучасні вимоги до занять фізичною культурою в початковій школі.

Формування в учнів стійкої мотивації до занять фізичною культурою і спортом та життєво необхідних рухових умінь і навичок для збереження власного здоров'я, розширення функціональних можливостей організму як мета «Фізкультурної освітньої галузі». Обов'язкові результати навчання, визначені освітньою галуззю відповідно до циклів 1-2 та 3-4. Рухова активність із загальноосвітньою спрямованістю – предмет навчання галузі у початковій школі.

«Базова рухова активність», «Ігрова та змагальна діяльність учнів», «Турбота про стан здоров'я та безпеку» як змістові лінії освітньої галузі. Конкретні очікувані результати навчання молодших школярів за цими змістовими лініями. Змістові лінії фізкультурної освітньої галузі спрямовані на наступні результати навчання молодших школярів: виконання комплексів загальнорозвивальних та спеціальних вправ за показом учителя з використанням різних предметів або без них; виконання комплексу фізичних вправ ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурної хвилини та фізкультурної паузи; застосування рухливих ігор під час прогулянок, екскурсій, відпочинку для задоволення потреби дитини в руховій та ігровій діяльності; виконання вправ для формування постави, дихальних та релаксаційних вправ; регулювання фізичного навантаження відповідно досамопочуття.

Основна мета предмета «Фізична культура». Характеристика основних компонентів змісту предмета. Рухова активність учнів як предмет навчання фізичній культурі у початковій школі. Змістові розділи навчального предмета «Фізична культура» у початковій школі.

Механізми лікувального впливу фізичних вправ на дитячий організм.

Розподіл дітей на медичні групи відповідно до критеріїв оцінки їхнього стану здоров'я. Організаційні та методичні рекомендації щодо рухового режиму учнів, які належать до відповідних груп здоров'я. Механізм тонізуючої дії фізичних вправ. Механізм трофічної дії фізичних вправ. Механізм компенсаторної дії фізичних вправ. Методичні рекомендації щодо організації фізичного виховання молодших школярів, що належать за станом здоров'я до основної підготовчої та спеціальної медичних груп.

Загальна характеристика шкільних факторів ризику, що впливають на здоров'я дітей. Загальна характеристика шкільних факторів ризику. Психологічні причини виникнення навчального перевантаження учнів. Інтенсифікація навчально-виховного процесу як форма шкільного ризику. Проблема шкільної дезаптації учнів молодшого шкільного віку. Характеристика факторів ризику, що впливають на здоров'я молодших школярів під час навчання в школі.

Компетентнісний підхід як основа здоров'язбережувального навчально-виховного процесу. Загальна характеристика етапів навчання учнів в умовах здоров'язбережувальної педагогіки. Етап початкового ознайомлення учнів з основними поняттями та уявленнями.

Педагогічна діагностика як складова системи здоров'язбережувальної діяльності початкової школи. Показники сформованості в учнів здоров'язбережувальної компетентності у сфері фізичного, психічного та соціального здоров'я. Засоби оцінки сформованості в учнів здоров'язбережувальної компетентності. Визначення педагогічної діагностики як складової системи здоров'язбережувальної діяльності початкової школи. Характеристика показників сформованості в учнів здоров'язбережувальної компетентності у сфері фізичного, психічного та соціального здоров'я. Спостереження як діагностичний інструмент визначення рівня сформованості в молодших школярів здоров'язбережувальної компетентності.

Забезпечення фізичного здоров'я учнів. Система підвищення рівня фізичного здоров'я учнів. Щоденник зміцнення здоров'я молодших школярів. Збереження психічного здоров'я учнів. Завдання психологічної служби школи. Робота практичного психолога з учнівським колективом. Збереження соціального здоров'я учнів. Формування в учнів позитивного ставлення до власного здоров'я. Фізкультурно-оздоровча діяльність вчителя як пріоритетна форма збереження і зміцнення фізичного здоров'я молодшого школяра. Тестування учнів щодо визначення рівня їхнього фізичного розвитку. Вимоги до ведення щоденника зміцнення здоров'я. Школа сприяння здоров'ю як позитивний простір для особистого зростання учня в інтелектуальній, духовній та соціальній сферах. Особливості збереження психічного здоров'я дітей.

Організація діяльності вчителя щодо збереження фізичного, психічного та соціального здоров'я учнів. Організація та методика проведення сучасного уроку фізичної культури за вимогами реформи «Нова українська школа».

Особливості організації пізнавально-рухового навчання молодших школярів в умовах НУШ. Організація та методика проведення ранкової

гімнастики до занять. Організація та методика проведення фізкультурних хвилинок. Організація та методика проведення фізкультпауз. Організація та методика проведення «годин здоров'я». Методичні особливості проведення релаксаційних пауз.

Організація та методика проведення рухливих ігор різної інтенсивності. Організація та методика проведення спортивних естафет. Організація та методика проведення сучасного уроку з фізичної культури за вимогами реформи «Нова українська школа Методичні вимоги до виконання учнями танцювальних імпровізаційних вправ. Методичні вимоги до виконання учнями загальнорозвивальних вправ з імітацією рухів тварин (звіроаеробіка). Методичні вимоги до виконання учнями вправ з гімнастичною палицею. Методичні вимоги до виконання учнями вправ зі скакалкою та м'ячем (фідболаеробіка). Методичні вимоги до виконання учнями загальнорозвивальних вправ, поєднаних з вимовою певних звуків та віршованих рядків (легоаеробіка).

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Сума балів за 100-бальною шкалою, накопичених студентом за результатами навчання	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента		Значення оцінки результатів навчання за формою підсумкового контролю
	Рівень сформованості компетентностей, визначених освітньою програмою для навчальної дисципліни	Рівень досягнення студентом запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни	Екзамен
90-100	Студент виявляє високий рівень сформованості всіх загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою спеціальності.	Студент демонструє високий рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, що засвідчують його безумовну готовність до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом.	Відмінно
74-89	Студент демонструє достатній рівень сформованості загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою спеціальності. Несформовані компетентності відсутні.	Студент виявляє достатній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом.	Добре
60-73	Студент демонструє мінімально достатній та достатній рівень сформованості загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою спеціальності. Несформовані компетентності відсутні.	Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати вивчення навчальної дисципліни.	Задовільно

35-59	Лише частина визначених освітньою програмою спеціальності для навчальної дисципліни загальних і фахових Ряд запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни відсутні.	Ряд запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни відсутні. Рівень наявних результатів навчання є недостатнім є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Незадовільно
0-34	Компетентності не сформовані	Результати навчання відсутні	

Оцінка за кваліфікаційний іспит є сумою балів, які здобувач вищої освіти отримує за відповіді за кожним з питань, передбачених чинною програмою з педагогіки та методик викладання:

– перше – питання з педагогіки початкової школи (загальні основи педагогіки, теорія виховання дітей молодшого шкільного віку, дидактика початкової школи, школознавство) – 30 балів;

– друге – питання з методики викладання однієї з галузей: «Мови та літератури», «Математика», «Природознавство» – 35 балів;

– третє – питання з методики викладання однієї з галузей «Технології», «Мистецтво», «Здоров`я та фізична культура» – 35 балів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За ЄКТС
A	Відмінно	90 – 100
B	Добре	82 – 89
C	Добре	74 – 81
D	Задовільно	64 – 73
E	Задовільно	60 – 63
FX	Незадовільно	35 – 59
F	Незадовільно	1 – 34

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

ПЕДАГОГІКА

1. Березюк О. С., Власенко О. М. Дидактика: теорія і практика : навч.-метод. посіб. / Житомир. держ. ун-т ім. Івана Франка, Навч.-наук. ін-т педагогіки. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. 255 с.

2. Кірик М., Данилова Л. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти: навч.- метод. посібник. Львів: Вид-во «Світ», 2019. 136 с.

3. Кіт Г.Г., Тарасенко Г.С. Українська народна дидактика. Українська народна педагогіка. Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих

навчальних закладів. Вінниця: ПП "Едельвейс і К", 2008. С. 48-91.

4. Кодлюк Я. П. Дидактика початкової школи: практичний курс : навч.-метод. посіб. / Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка, Ін-т педагогіки і психології. Т.: Астон, 2013. 159 с.

5. Кузьмінський А.І. Педагогіка: Підручник. 2.вид., перероб. і доп. / А.І.Кузьмінський. К. : Знання-Прес, 2014. 446с. (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).

6. Максименко В. П. Дидактика: курс лекцій: Навч. посіб. Хмельницький: ХмЦНП, 2013. 222 с.

7. Мосіяшенко В.А. Курок О.А., Задорожна Л.В. Історія педагогіки України в особах: Навч. посіб. для вищ. пед. навч. Закл. Суми : Університетська книга, 2017. 266 с.

8. Нова українська школа: порадник вихователю групи продовженого дня у закладах загальної середньої освіти: навч.-метод. посібник. Львів: Вид-во «Світ», 2019. 224с.

9. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208 с.

10. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. 6-е вид., випр. і доп. Вінниця: «Нілан-ЛТД», 2017. 256 с.

11. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підруч. для вищ. навч. закл. Вид. 2-ге. К.: Грамота, 2013. 503 с.

12. Супрун М. О. Педагогіка: Підручник для духовних і світських закладів освіти. К.: КДА, 2018. 400 с.

13. Фідкевич О., Бакуліна Н. Нова українська школа: теорія і практика формування оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти: навч.-метод. посібник. К.: Генеза, 2019. 64 с.

14. Фіцула М.М. Педагогіка. Загальні засади педагогіки. Теорія освіти і навчання (дидактика). Теорія виховання. Школознавство. З історії педагогіки: Навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. К. : Видавничий центр "Академія", 2010. 542с. (Альма-матер).

15. Шиліна Н.Є. Педагогіка: [навч. посіб. для студентів усіх спеціальностей]. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011. 188 с.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ГАЛУЗІ (УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА)

1. Анісімова Г. О. Нікулочкіна О. В. Сучасний урок у початковій школі: традиції та інновації (навчально-методичний посібник). Тернопіль : Мандрівець, 2013. 104 с.

2. Варзацька Л. Інтегровані уроки рідної мови і мовлення. 4 клас. Посібник для вчителя. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2016. 120 с.

3. Захлюпана Н.М., Кочан І. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2002. 250 с.

4. Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник / [за наук. ред. М. С. Вашуленка]. К. : Літера ЛТД, 2012.

364 с.

5. Пентилюк М. І., Онукевич Т. Г. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: навч. посіб. К. : «Ленвіт», 2006. 134 с.

6. Словник-довідник з української лінгводидактики : навчальний посібник. / [за ред.М. І. Пентилюк] [О. М. Горошкіна, Н. Єсаулова, О. Лук'янченко та ін.]. К. : Ленвіт, 2015. 149 с.

7. Типові освітні програми Нової української школи для закладів загальної середньої освіти: 1-2 та 3-4 класи. К. : «Світоч», 2021. 336.

8. Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1,2 класах / укладач Стус Т. В. Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. 160 с.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

1. Базовий перелік засобів навчання та обладнання навчального і загального призначення для кабінетів початкової освіти. Початкова школа. 2016. № 10. С. 5.

2. Богданович М. В. Козак М. В., Король Я. А. Методика викладання математики в початкових класах: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 360 с.

3. Державний стандарт початкової освіти / Початкова освіта. 2017. № 31. С. 5-17. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>

4. Ковальчук В.Ю. Методика викладання математики. Частина 1. Загальна методика викладання математики. Дрогобич: Посвіт, 2012. 152 с.

5. Ковальчук В.Ю. Методика викладання математики. Частина 2. Методика навчання розв'язування задач. Дрогобич: Посвіт, 2014. 124 с.

6. Ковальчук В.Ю. Методика викладання математики. Частина 3. Методика вивчення нумерації цілих невід'ємних чисел і арифметичних дій над ними у концентрах “Десяток”, “Сотня. Дрогобич: Посвіт, 2015. 120 с.

7. Ковальчук В.Ю. Методика викладання математики. Частина 4. Методика вивчення нумерації цілих невід'ємних чисел і арифметичних дій над ними у концентрах “Тисяча”, “Багатоцифрові числа Дрогобич: Посвіт, 2015. 88 с.

8. Ковальчук В.Ю. Методика викладання математики. Частина 5. Методика вивчення величин, дробів, алгебраїчного та геометричного матеріалу Дрогобич: Видавничий відділ ДДПУ ім. І.Франка, 2016. 88 с.

9. Методика викладання математики: самостійна робота / Укладач: Данієлян А.Я., Луганськ: СПД Рєзніков В.С., 2011. 168 с.

10. Мироненко, Н.В., Чистякова, Л.О. Основи проектування та моделювання: навч. посіб. Кіровоград: ЦОП «Авангард», 2016. 169 с.

11. Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН для використання у початкових класах закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>

12. Скворцова С. О. Методика навчання математики в другому класі. Методичний посібник для вчителів перших класів та студентів педагогічних

визів / С. О. Скворцова. – Одеса: Фенікс, 2020. – 262 с.

13. Скворцова С. О. Методика навчання математики в першому класі. Методичний посібник для вчителів перших класів та студентів педагогічних вузів / С. О. Скворцова. – Одеса: Фенікс, 2020. – 240 с.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

1. Височа Л.М. Методика викладання природознавства: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів ОКР «Бакалавр» галузі знань 0101 Педагогічна освіта напряму підготовки: 6.010102 Початкова освіта. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 170с.

2. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та інші. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» Київ. : Вид.-во «Алатон», 2019. 128 с.

3. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та інші. Розробки уроків з інтегрованого курсу для 2 класу закладів загальної середньої освіти (1-8 тиждень) Київ. : Видавництво «Алатон», 2019. 324 с.

4. Гудзь В. П., Примак І. Д., та інші. Землеробство: Підручник. 2-ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2010. 464 с.

5. Державний стандарт початкової загальної освіти. Початкова школа. 2017. № 7. С. 1-18.

6. Неведомська Є. О. Зоологія навчальний посібник для студентів вищої педагогічної школи небіологічного профілю. 2013. 288с.

7. Основи природознавства: Землезнавство: курс лекцій з дисципліни для студентів денної форми навчання напряму підготовки 013 «Початкова освіта» / укладач М.В. Горват. Мукачево : МДУ, 2017. 46 с.

8. Основи природознавства з методикою : практикум з навчальної дисципліни для студентів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 012 Дошкільна освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка / Л. А. Присяжнюк, І. В. Карук, І. А. Стахова. Вінниця, 2018. 142 с.

9. Помиткін Е. О. Методичні рекомендації щодо викладання в початковій школі інтегрованого курсу «Людина. Родина. Світ». К., 2018. 72 с.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

1. Базовий перелік засобів навчання та обладнання навчального і загального призначення для кабінетів початкової освіти. *Початкова школа*. 2016. № 10. С. 5.

2. Державний стандарт початкової освіти / *Початкова освіта*. 2017. № 31. С. 5-17. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>

3. Кава Л. Г. Розвиток творчих здібностей на уроках трудового навчання. Жидачівська гімназія, 2013. 35с.

4. Методика трудового навчання в початковій школі належить до

педагогічних дисциплін і, як правило, вивчається студентами педагогічних університетів та інститутів після того, як вони набули відповідної психологічної та педагогічної підготовки. URL: umanpedcollege.at.ua

5. Методика трудового навчання, її предмет, об'єкт і суб'єкт. URL: KazEdu.kz

6. Мироненко, Н.В., Чистякова, Л.О. Основи проектування та моделювання: навч. посіб. Кіровоград: ЦОП «Авангард», 2016. 169 с.

7. Неймерик В. С. Метод проектів на уроках трудового навчання (обслуговуюча праця) : метод. посіб. Студянка, 2009-2010. 50 с.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

1. Аристова Л.С. Словесні методи на уроках музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво». *Мистецтво та освіта*. 2019. №3(93). С. 10-15.

2. Вовк М. В. Методика музичного виховання молодших школярів. Івано-Франківськ, 2007. 264 с.

3. Комвровська О.А. Мистецькі досягнення учнів: що і як оцінюємо? *Мистецтво та освіта*. 2018. №4(90). С. 2-6.

4. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва и методика художнього виховання дітей К.: Кондор, 2009.

5. Котляр В. Ф. Основи образотворчого мистецтва. Методика художнього виховання дітей. К., 2006. 165 с.

6. Кушка Я.С. Методика музичного виховання дітей. Вінниця: НОВАКНИГА, 2007. 216 с.

7. Любарська Л.М., Резніченко М.І., Протопопова О.М. Образотворче мистецтво. 1-4 класи. Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2003. 52 с.

8. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006.

9. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навч. посіб. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 248 с.

10. Пастир І.В. Основи композиції образотворчого мистецтва: навч.-метод. посіб. ; Ізмаїл. держ. гуманітар. ун-т. - Ізмаїл ; Одеса, 2013. 272 с.

11. Петриківський первоцвіт: методичний посібник / Упор.: В.І Купрієнко, Н. О. Міхіна, І. Б. Корінько та ін. Тернопіль : Мандрівець, 2013. 40 с.

12. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 640 с.

13. Сучасні підходи до уроку образотворчого мистецтва: [навч.-метод. посіб. для вчителів образотвор. мистецтва] / [Т. М. Артюшенко та ін. ; за заг. ред. Л. В. Серих]. 2-ге вид. Суми: НІКО, 2015. 110 с.

14. Черкасов В. Теорія і методика музичної освіти: навч. посібник. К.: ВЦ «Академія», 2016. 240 с.

15. Шестобуз О.С. Образотворче мистецтво з методикою викладання в початкових класах: навч.-метод. посіб.; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича.

Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. 140 с.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

1. Арєф'єв В. Г., Андрєєва О.В., Михайлова Н.Д. Практикум учителя фізичної культури : методичний посібник для студентів навчальних закладів II-IV рівнів акредитації. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2014. 400с.
2. Ващенко О. Як створити школу сприяння здоров'ю: метод. посібник / О. Ващенко, С. Свириденко. К.: Шкільний світ, 2008. 112 с.
3. Ващенко О.М. Волинець К.І., Кравченко Т.В. Оздоровче виховання молодших школярів у взаємодії сім'ї та школи: метод. Посібник. Х.: Вид-во «Ранок», 2015. 96 с.
4. Волков Л.В. Спортивна підготовка молодших школярів. К: «Освіта України», 2010. 388 с.
5. Іващук Л. Ю., Онишкевич С. М. Валеологія : навчальний посібник для студентів ВНЗ Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010.
6. Мазуренко Л. Формування навичок здорового способу життя у молодших школярів в позаурочний час. К.: Шкільний світ, 2008. 112 с.
7. Омельченко Л.П. Омельченко О.В. Здоров'ятворча педагогіка. Х.: Вид. група «Основа», 2008. 154 с.
8. Міхеєнко О. І. Валеологія: основи індивідуального здоров'я людини : навчальний посібник для студентів ВНЗ. Суми: Університетська книга, 2010.
9. Організація і методика здоров'язбережувальної діяльності молодших школярів. Перший цикл навчання: 1-2 класи: Навч.-метод. посіб. / Уклад. О.М. Ващенко, Л.В. Романенко, К.А. Романенко; за заг. ред. О.М. Докукіної. К.: Літера, 2017. 128 с.
10. Організація і методика здоров'язбережувальної діяльності молодших школярів. Другий цикл навчання: 3-4 класи: Навч.-метод. посіб. / Уклад. О.М. Ващенко, Л.В. Романенко, К.А. Романенко; за заг. ред. О.М. Докукіної. К.: Літера, 2017. 80 с.
11. Папуша В. Теорія і методика фізичного виховання у схемах і таблицях: Навч. посіб. Т. : Підручники і посібники, 2010. 128 с.
12. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів / Б.М.Шиян. Ч. 1. Тернопіль: Богдан, 2003. 279 с.

Інформаційні ресурси Інтернет-сайти

1. <http://www.mon.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства освіти та науки України
2. <http://naps.gov.ua/> – Національна академія педагогічних наук України
3. <https://imzo.gov.ua/> – Інститут модернізації змісту освіти
4. <http://undip.org.ua/> – Інститут педагогіки НАПУ

5. <http://testportal.ucoz.com/> – Шкільний портал
6. http://www.ednu.kiev.ua/index_u.htm – освітянська мережа України
7. <http://ostriv.in.ua/> – Шкільний Інтернет-портал «Острів Знань»
8. www.interklasa.pl/ukraina – Освітній портал український сервіс
9. <http://umo.edu.ua/> – університет менеджменту освіти
10. <http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека імені В.І. Вернадського
11. <http://persha.kr.ua/1-veresnya/> – Газета «Перше вересня» – Об'єднання педагогічних видань
12. <http://www.osvita.org> – Освітньо-консультативний центр «Освіта»